

ความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ อย่างยั่งยืนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

Knowledge, Behavior and Needs for Participation in Sustainable Integrated Water Management in Nong Suea District, Pathum Thani Province

ยุวดี กวาทระกุล (Yuvadee Kwatrakul)¹

วรรณษา เกลยปราชญ์ (Wannaya Chaloeypach)²

^{1,2} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: wannaya_c@rmutt.ac.th

Received: 26 November 2024

Revised: 29 December 2024

Accepted: 3 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยหาค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ พฤติกรรม และความต้องการในการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ในด้านความรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการมีหนี้สิน ที่ต่างกันมีระดับความรู้ในการบริหารจัดการน้ำไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ดั่งบ้านเรือน แตกต่างกัน มีระดับความรู้แตกต่างกัน ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ดั่งบ้านเรือนมีระดับความรู้สูงกว่าผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ดั่งบ้านเรือน ด้านพฤติกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา การมีหนี้สิน และการมีกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ดั่งบ้านเรือน

ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการน้ำไม่แตกต่างกัน และด้านความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีหนี้สินแตกต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีหนี้สินต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนสูงกว่าที่ไม่มีหนี้สิน

คำสำคัญ: ความรู้, พฤติกรรม, ความต้องการมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการน้ำ

Abstract

This research aims to: 1) study the levels of knowledge, behavior, and willingness to participate in sustainable integrated water management, and 2) compare the differences between personal factors and knowledge, behavior, and willingness to participate in sustainable integrated water management. This is a quantitative study. The sample group consisted of 400 households, represented by heads of households or household representatives aged 18 years and above, residing in the Nong Suea District, Pathum Thani Province. The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The results revealed that respondents' knowledge, behavior, and willingness to participate in sustainable integrated water management were at a moderate level in all aspects. Regarding personal factors and knowledge, it was found that respondents with different genders, ages, education levels, and debt statuses did not significantly differ in their levels of knowledge about water management. However, those with different land ownership statuses showed significant differences. Specifically, respondents who did not own the land on which their houses were located demonstrated higher knowledge levels than those who owned the land. In terms of behavior, respondents with different genders, ages, education levels, debt statuses, and land ownership statuses did not exhibit significant differences in their water management behavior. Regarding willingness to participate in water management, respondents with different genders, ages, and education levels did not significantly differ. However, those with different debt statuses demonstrated differences, with respondents who were in debt showing a higher willingness to participate in sustainable integrated water management than those without debt.

Keywords: Knowledge, Behavior, Desire to Participate, Water Resources Management

บทนำ

การบริหารจัดการน้ำ มีความสัมพันธ์กับประชาชนทุกคน เริ่มจากอาชีพเกษตรกรรมแบบเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่เน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่จำนวนมาก ทำให้จำเป็นต้องใช้สารเคมีมากขึ้นและรุนแรงขึ้น เพื่อยับยั้งการระบาดของศัตรูพืช นอกจากผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภคแล้ว ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว เช่น การปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำผิวดิน ซึมลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน ทำให้น้ำดิบที่จะนำมาผลิตประปามีคุณภาพต่ำลง สิ้นเปลืองต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ส่งผลต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นผู้บริโภคน้ำตามมา นอกจากนี้ในช่วงฤดูฝนที่มีน้ำหลาก หลายพื้นที่เดือดร้อนจากภาวะน้ำท่วมซ้ำซ้อนทุกปี ทั้งอาจก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น ซึ่งกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและโอกาสในการพัฒนาประเทศที่ต้องชะงักงัน ในช่วงฤดูแล้งในหลายจังหวัด ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติภัยแล้ง เช่น ในจังหวัดปทุมธานีประกอบไปด้วยพื้นที่ทั้งหมด 7 อำเภอ เคยได้รับการประกาศภัยแล้งถึง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ สืบเนื่องจากขาดแหล่งน้ำดิบในการผลิตประปาระยะยาวให้แจกจ่ายตามครัวเรือน รวมถึงขาดน้ำใช้ทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอหนองเสือส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม หากขาดการบริหารจัดการน้ำที่ดี ย่อมส่งผลเสียหายทั้งชีวิตความเป็นอยู่ คือไม่มีน้ำในการอุปโภคและบริโภค และยังส่งผลเสียถึงการดำเนินชีวิตในอนาคต คือการเป็นหนี้สินจากการลงทุนทางการเกษตรแล้วเกิดความเสียหายของผลผลิต เนื่องจากการขาดแคลนน้ำ ตลอดจนพบปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร และการรับความช่วยเหลือจากทางราชการด้วย (ปราโมทย์ ไม่กล้าด, 2550; กมลภรณ์ แจ่มกระจ่าง, 2557)

ปัญหาการจัดการน้ำที่กล่าวถึงนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ยากต่อการแก้ไขสำหรับประเทศไทย โดยตัวอย่างของปัญหาพอสังเขปพบว่ามีแต่ละลุ่มน้ำมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เข้ามาบริหารงานเกี่ยวข้องกับน้ำต่างมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ขาดการประสานงานและความต่อเนื่องจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาความต้องการน้ำและการจัดสรรน้ำ การจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา เป็นการกำหนดให้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานจากส่วนกลางเป็นหลัก ขาดการวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ในทุกมิติตามสภาพภูมิสังคมและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมถึงเรื่องของสิทธิชุมชน การดำเนินงานที่ขาดความร่วมมือจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการต่อต้าน หลายท้องที่เกิดอุปสรรคไม่ประสบผลสำเร็จหรือดำเนินการต่อไม่ได้ และกระทบต่อสิทธิของชุมชนซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของทรัพยากรน้ำและทรัพยากรต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดสิทธิการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างกว้าง ๆ ว่าทรัพยากรน้ำเป็นของคนไทยทุกคน ทุกคนจึงใช้น้ำอย่างเสรี เป็นเหตุให้เกิดการใช้น้ำที่ด้อยประสิทธิภาพ แทบไม่มีราคาตลาด แต่มีมูลค่าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เกิดปัญหาหลายประการที่ต้องจัดการให้เหมาะสมและรัดกุม ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ภาวะน้ำท่วมและอุทกภัย และการลดลงของคุณภาพน้ำ มาจากปัญหาเรื่องการจัดการน้ำในรูปแบบการบริหารจัดการที่ผิดพลาด เนื่องจากการจัดการทรัพยากรน้ำ

เป็นการดำเนินงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการทั้งในเชิงนโยบายและเชิงสถาบันหรือองค์กร (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2550)

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในอำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี โดยการวิจัยเชิงสำรวจประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นบริเวณที่ผ่านประสบการณ์ปัญหาภัยพิบัติทางน้ำทั้งภาวะน้ำท่วม ภัยแล้งและถนนทรุดมาแล้ว รวมไปถึงปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การใช้สารเคมีในไร่นา การทิ้งขยะและระบายน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง ตลอดจนน้ำเน่าเสียจากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการขยายตัวของเขตเมืองทำให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ถนน ที่สร้างขวางทางน้ำทำให้น้ำไหลไม่ทัน เศษหินดินทรายที่ไหลมารวมกันอุดช่องทางระบายน้ำ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและเกิดอุทกภัยน้ำท่วมฉับพลันในฤดูฝน (ธีระพล บุญตารยะ, 2564) ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำจึงมีความยุ่งยากมากขึ้น เพราะปัจจัยกายภาพที่หลากหลาย ผสานกับปัจจัยมนุษย์ กล่าวคือ การบริหารจัดการน้ำต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแปรปรวนของสภาพอากาศ ระบบนิเวศน์ป่าต้นน้ำ การตื่นเงินของแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดแหล่งกักเก็บน้ำสำรอง เป็นต้น จึงควรอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ ให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจของชุมชนกับนโยบายของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ด้วยการเข้าถึงปัญหาความต้องการของชุมชนที่แท้จริง ทราบปัจจัยที่สนับสนุนความร่วมมือของชุมชน แสวงหาแนวทางการบริหารจัดการน้ำที่ได้ผลในการลดความขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำ การจัดสรร การอนุรักษ์ ให้เกิดประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพของชุมชน รวมทั้งข้อเสนอแนะให้มีการจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาในชุมชนและการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำให้กับประชาชนจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำที่ดี มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน (กมลภรณ์ แจ่มกระจ่าง, 2557) นำไปใช้ในการวางแผนทางสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาแก้ปัญหาการจัดการน้ำและเป็นตัวอย่างให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ที่มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกันเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการจัดการที่ร่วมมือกันทุกภาคส่วนด้วยความเข้าใจในหลักการที่สอดคล้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
- 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา การมีหนี้สิน และกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินที่ต่างกันมีผลต่อความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน

ทบทวนวรรณกรรม

ความรู้ หมายถึง การผสมผสานระหว่างประสบการณ์ ค่านิยม ความรอบรู้ และความรู้ชัดแจ้งสำหรับการประเมินค่า และนำไปประยุกต์ใช้ โดยอาศัยข้อมูล ทักษะ และประสบการณ์ที่มีอยู่ เป็นส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจ สามารถอธิบายได้ เปรียบเทียบในเรื่องนั้นได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้น ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ (อัญราพร ปะทิ, 2559; ปวริศ เมตตา, 2560; Davenport and Prusak, 1998) ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำ จึงต้องใช้ความรู้ที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์ที่ฟังลึกมาเรียบเรียงกระบวนการคิด การบริหารจัดการน้ำอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยใช้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การปรับเปลี่ยนฤดูกาลทำการเกษตร เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดการภัยพิบัติ การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมแฉ่งเดือนและแฉ่งตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งจะช่วยเหลือลดความเสี่ยงและปรับตัวสู่การวางแผนการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความเหมาะสมในแต่ละบริบทของชุมชนต่อไป (สมชญา ศรีธรรม และรวี หาญเผชิญ, 2563)

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของจิตใจทั้งภายในและภายนอก เป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการของบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นสังเกตและใช้เครื่องมือทดสอบได้ ซึ่งพฤติกรรมจะมีพื้นฐานมาจากความรู้และทัศนคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งในแต่ละบุคคลจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป (บุรฉัตร จันทรแฉ่ง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติฉิมพร และสัญญา เคนาภูมิ, 2562) ดังที่ Ahmed, Mokhtar and Alam (2020) กล่าวว่า ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับคุณภาพน้ำและการจัดการสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในเชิงบวก เมื่อได้รับศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำด้วยความเต็มใจ

การบริหารจัดการน้ำ หมายถึง กระบวนการ (กรรมวิธี) จัดการน้ำ ซึ่งโดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการจัดหาและพัฒนา การจัดสรรและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำให้คงอยู่และมีใช้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้หมดไป ซึ่งในการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จะต้องให้เป็นไปในลักษณะควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้มีความยั่งยืน ไม่เป็นไปอย่างสิ้นเปลืองหรือทำลายแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับการจัดการน้ำประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ คือ การจัดหาหน้า เพื่อให้มีแหล่งน้ำใช้เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาต่าง ๆ การจัดสรรและการใช้น้ำที่มีอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม การอนุรักษ์ต้นน้ำ

ลำธาร อนุรักษ์น้ำและแหล่งน้ำ การบรรเทาและแก้ไขปัญหาพื้นที่น้ำท่วมที่เป็นเหตุทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน), 2560; มินเซนแมชินเนอรี, 2563)

แนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (ธีระพล บุญตารวะ, 2564; บุญชาติ จันทร์หอม, 2564)

1) การพัฒนาอย่างองค์รวม (holistic approach) น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ประเภทหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างใกล้ชิด เช่น ดิน ป่าไม้ ในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ

2) มีลักษณะของสหวิทยาการ (interdisciplinary) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นการนำความรู้จากหลายหลายวิธีมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และด้านสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ครอบคลุมตั้งแต่ การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากน้ำ เทคโนโลยีการก่อสร้างเพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายผู้บริหารประเทศ ขนบธรรมเนียม ประเพณีเกี่ยวกับน้ำในชุมชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างกลุ่มคนในสังคม เป็นต้น

3) อยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) เป็นการผสมผสาน การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับของทรัพยากรต่าง ๆ

4) มีความเป็นเอกภาพ (unity) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย จะต้องมีความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบนิเวศตามธรรมชาติ

5) มีความเป็นเครือข่าย (network) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะต้องเน้น เครือข่ายในที่นี้หมายถึง เครือข่ายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย และเครือข่ายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น อันได้แก่ รัฐ เอกชน และประชาชน

6) การมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) ทรัพยากรน้ำจัดเป็นสมบัติ สาธารณะที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อจัดหาน้ำที่มีคุณภาพและตอบสนอง วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระคำหล้า ชยวงศ์ (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้าน

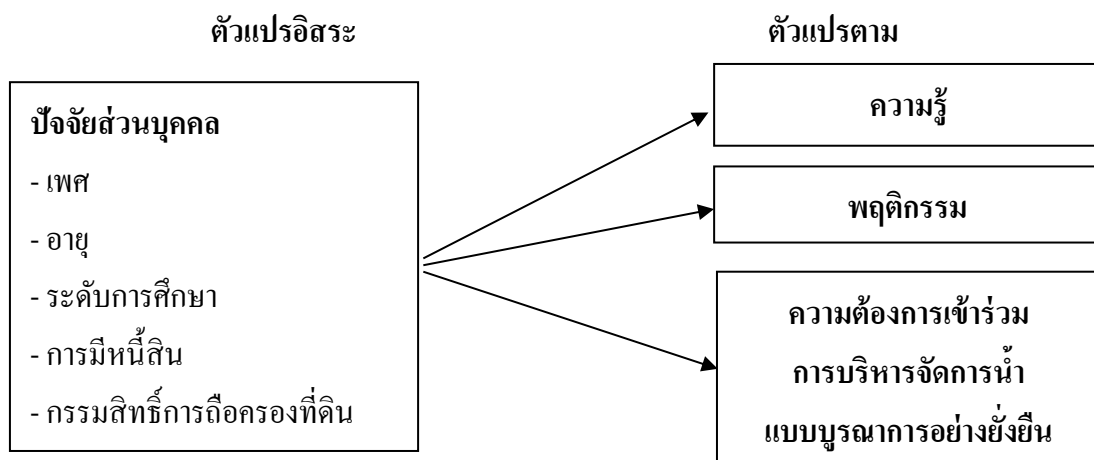
ศาลาหิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านศาลาหิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สุพัต เหมทนันทน์, ปิยวรรณ เนื่องมัจฉา และโสภณา วงศ์ทอง (2563) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำประปาตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำประปา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ รายจ่าย และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำประปา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

วิจิตร วิชัยสาร, กริธา ไชแสง, ประภัสสร ทองยินดี, นันทวุฒิ จำปางาม, เกียรติชัย เวชภูพานธุ์ และ รัฐพล สันสน (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์น้ำของชุมชนคลองส่งน้ำดิบในบริเวณพื้นที่เขตอนุรักษ์และจุดรับน้ำดิบสำแล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน กับ การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของตัวอย่างต่อความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความสำคัญมาก ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนคนในครัวเรือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หวานใจ หล้าพรม, อิศรา ศิริมณีนันท์ และอนงค์ รักษ์วงศ์ (2565) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำทิ้งของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำทิ้งของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำทิ้งอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเหมาะสมในการแสดงพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำทิ้งอยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชากรในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 56,054 คน (ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง เดือน ธันวาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยเลือกโดยคำนวณขนาดของตัวอย่างประชากรโดยวิธีการของยามานะ (Yamane, 1970, p. 886) โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 397 คน เพื่อให้ง่ายต่อการคำนวณจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน สำหรับการสุ่มตัวอย่งนั้นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ขั้นที่ 1 โดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนของแต่ละตำบลในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแต่ละตำบล ในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
บึงบา	8,271	59
บึงบอน	9,861	70
บึงกาสาม	7,367	53
บึงชำอ้อ	9,330	67
หนองสามวัง	11,312	81
ศาลาครุ	5,250	37
นพรัตน์	4,663	33

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
รวม	56,054	400

ขั้นที่ 2 การเลือกตัวแทนครัวเรือน ผู้วิจัยจะทำการสุ่มเข้าไปในแต่ละพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยทำการใช้ตารางเลขสุ่มเพื่อแจกแบบสอบถามจากข้อมูลตามทะเบียนราษฎรในแต่ละชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าการแปลผล 5 ระดับ (Likert, 1967) ถ้าตอบมากที่สุด 5 มาก 4 ปานกลาง 3 น้อย 2 และน้อยที่สุด 1 เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึงระดับมาก (Best, 1977, p. 174) โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยเชิงจิต ด้านความรู้และพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ด้านความรู้ จำนวน 20 ข้อ พฤติกรรม จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 2 ความต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ซึ่งการทดสอบคุณภาพ โดยตรงความเที่ยงตรงในเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมหรือมีความตรงเชิงเนื้อหาหรือไม่ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (Zikmund et al., 2010) มีค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยภาคนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ต่าง ๆ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการศึกษาจากแบบสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจากปัจจัยเชิงจิตของชุมชนที่เข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนจำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะจัดทำคู่มือการลงรหัส ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะทำการลงรหัสข้อมูลตามคู่มือการลงรหัสที่ได้จัดทำไว้ เปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ สามารถคำนวณและประมวลผลได้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ใช้สถิติค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ ($\bar{X}=3.42$) ด้านความรู้ในระดับเหตุผล ($\bar{X}=3.40$) ด้านความรู้ในระดับประเมินผล ($\bar{X}=3.38$) และด้านความรู้ในระดับวิธีการ ($\bar{X}=3.30$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ ($\bar{X}=3.42$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยพิจารณาจากรายข้อ พบว่า ระดับความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในด้านความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ท่านรู้ว่าการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ คือ กระบวนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.62$) ส่วนในระดับปานกลางมี 4 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการจัดการน้ำว่าเกี่ยวข้องกับต่อสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพ ($\bar{X}=3.40$) ทุกคนมีหน้าที่บริหารจัดการน้ำ รวมถึงการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำเพื่อให้มีใช้ได้อย่างยาวนาน ($\bar{X}=3.40$) ชุมชนที่จะได้รับความสำเร็จในการจัดการน้ำ ต้องสร้างเครื่องมือบริหารจัดการน้ำร่วมกัน ($\bar{X}=3.35$) และการบริหารความสมดุลของระบบนิเวศน้ำเป็นการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ($\bar{X}=3.34$) ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ระดับความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

ระดับความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชน ในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี	ระดับความรู้			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ	3.42	0.73	ปานกลาง	1
2. ความรู้ในระดับวิธีการ	3.30	0.79	ปานกลาง	4
3. ความรู้ในระดับเหตุผล	3.40	0.74	ปานกลาง	2
4. ความรู้ในระดับประเมินผล	3.38	0.79	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.37	0.69	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 ระดับความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอนองแสง จังหวัด
ปทุมธานี ในด้านความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ

ด้านความรู้ในระดับความหมายหรือความจำ	ระดับความรู้			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ท่านรู้ว่าการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ คือกระบวนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	3.62	0.95	มาก	1
2. ทุกคนมีหน้าที่บริหารจัดการน้ำ รวมถึงการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำเพื่อให้มีใช้ได้อย่างยาวนาน	3.40	0.89	ปานกลาง	3
3. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการน้ำว่าเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพ	3.40	0.82	ปานกลาง	2
4. ชุมชนที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการน้ำ ต้องสร้างเครื่องมือบริหารจัดการน้ำร่วมกัน	3.35	0.89	ปานกลาง	4
5. การบริหารความสมดุลของระบบนิเวศน้ำเป็นการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	3.34	0.95	ปานกลาง	5
ภาพรวม	3.42	0.73	ปานกลาง	

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอนองแสง จังหวัดปทุมธานีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ดังนี้ ด้านความมุ่งหมาย ($\bar{X}=3.65$) ด้านแนวความพร้อม ($\bar{X}=3.53$) และระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านสถานการณ์ และด้านผลที่ได้รับ ($\bar{X}=3.41$ เท่ากัน) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมุ่งหมาย ($\bar{X}=3.65$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยพิจารณาจากรายข้อ พบว่า ระดับพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอนองแสง จังหวัดปทุมธานี ในด้านความมุ่งหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ มุ่งหวังให้ชุมชนมีน้ำที่สะอาดใช้อย่างเพียงพออยู่เสมอ ($\bar{X}=3.82$) ตั้งใจเดินตามรอยพ่อ ในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=3.65$) มีเป้าหมายในการปรับพฤติกรรมการใช้น้ำเพื่อประหยัดยิ่งขึ้น ($\bar{X}=3.62$) พยายามลด ละ เลิก การใช้สารเคมีรุนแรงที่มีผลเสียต่อระบบนิเวศ ($\bar{X}=3.59$) และแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=3.59$) ดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 ระดับพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

ระดับพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชน ในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี	ระดับพฤติกรรม			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ด้านความมุ่งมั่น	3.65	0.68	มาก	1
2. ด้านแนวความร่วมมือ	3.53	0.75	มาก	2
3. ด้านสถานการณ์	3.41	0.80	ปานกลาง	3
4. ด้านผลที่ได้รับ	3.41	0.80	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.50	0.66	ปานกลาง	

ตารางที่ 5 ระดับพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในด้านความมุ่งมั่น

ด้านความมุ่งมั่น	ระดับพฤติกรรม			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. มุ่งหวังให้ชุมชนมีน้ำที่สะอาดใช้อย่างเพียงพออยู่เสมอ	3.82	0.88	มาก	1
2. มีเป้าหมายในการปรับพฤติกรรมการใช้น้ำเพื่อความประหยัดยิ่งขึ้น	3.62	0.77	มาก	3
3. พยายามลด ละ เลิก การใช้สารเคมีรุนแรงที่มีผลเสียต่อระบบนิเวศ	3.59	0.90	มาก	4
4. ตั้งใจเดินตามรอยพ่อ ในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.65	0.89	มาก	2
5. แสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง	3.59	0.94	มาก	5
ภาพรวม	3.65	0.68	มาก	

3. ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จในชีวิต ($\bar{X}=3.50$) ด้านกายภาพ ($\bar{X}=3.44$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}=3.43$) และด้านสังคม ($\bar{X}=3.37$) ดังตารางที่ 6

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จในชีวิต ($\bar{X}=3.50$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยพิจารณาจากรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในด้านความสำเร็จในชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ปรับวิธีการใช้น้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ ($\bar{X}=3.64$) เลือกชนิดของพืชที่ปลูกได้เหมาะสมกับพื้นที่และทำรายได้พอเพียง ($\bar{X}=3.52$) เป็นต้นแบบชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X}=3.49$) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X}=3.45$) และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ เตือนภัยและร่วมกิจกรรม บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนให้ก้าวหน้าต่อไป ($\bar{X}=3.42$) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

ระดับความต้องการในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชน ในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม	ระดับความต้องการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ด้านกายภาพ	3.44	.75	ปานกลาง	2
2. ด้านความปลอดภัย	3.43	.76	ปานกลาง	3
3. ด้านสังคม	3.37	.80	ปานกลาง	4
4. ด้านความสำเร็จในชีวิต	3.50	.79	ปานกลาง	1
ภาพรวม	3.44	.71	ปานกลาง	

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในด้านความสำเร็จในชีวิต

ด้านความสำเร็จในชีวิต	ระดับความต้องการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ปรับวิธีการใช้น้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ	3.64	0.89	ปานกลาง	1
2. เลือกชนิดของพืชที่ปลูกได้เหมาะสมกับพื้นที่และทำรายได้พอเพียง	3.52	0.93	ปานกลาง	2
3. เป็นต้นแบบชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำ	3.49	0.98	ปานกลาง	3
4. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ	3.45	0.95	ปานกลาง	4

ด้านความสำเร็จในชีวิต	ระดับความต้องการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
5. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ เดือนกัญและร่วมกิจกรรม บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนให้ก้าวหน้าต่อไป	3.42	0.96	ปานกลาง	5
ภาพรวม	3.64	0.89	ปานกลาง	

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในด้านความสำเร็จในชีวิต

ด้านความสำเร็จในชีวิต	ระดับความต้องการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ปรับวิธีการใช้น้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ	3.64	0.89	ปานกลาง	1
2. เลือกชนิดของพืชที่ปลูกได้เหมาะสมกับพื้นที่และทำรายได้พอเพียง	3.52	0.93	ปานกลาง	2
3. เป็นต้นแบบชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำ	3.49	0.98	ปานกลาง	3
4. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ	3.45	0.95	ปานกลาง	4
5. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ เดือนกัญและร่วมกิจกรรม บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนให้ก้าวหน้าต่อไป	3.42	0.96	ปานกลาง	5
ภาพรวม	3.64	0.89	ปานกลาง	

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีหนี้สินแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ พฤติกรรม ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ที่มีหนี้สินแตกต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีหนี้สินต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนสูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่มีหนี้สิน

4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือนมีระดับความรู้สูงกว่าผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือน ส่วนด้านพฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาระดับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนใน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หวานใจ หล้าพรม, อิศรา ศิริมณีรัตน์ และอนงค์ รักษ์วงศ์ (2565) พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมการใช้น้ำ และการจัดการน้ำทิ้งของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ในระดับความหมาย หรือความจำ ในเรื่องการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ คือกระบวนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการน้ำ ที่ต้องใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำในชุมชนของตน ภายใต้การจัดการทรัพยากรน้ำ ให้มีใช้อย่างเพียงพอ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรน้ำให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรอื่นในพื้นที่ เพื่อที่จะนำน้ำมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ประชาชนยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการบริหารจัดการน้ำ จึงไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ต้องเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นจึงจะสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกิตติ์ เอี่ยมสมบูรณ์, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ ธนธร และปิยะ ดวงพัตรา (2563) พบว่า ชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามขาดการสร้างความรู้การจัดการทรัพยากรน้ำที่ดีพอผ่านสื่อการเรียนรู้ ชุมชนขาดความรู้ทางวิชาการทำให้ไม่สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันสถานการณ์ และงานวิจัยของ ชีระพล บุญदारะวะ, สมาน งามสนิท และสุรินทร์ นิยมางกูร (2565) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งเจ้าหน้าที่ร่วมกับชุมชนแต่ละชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ในการบริหารจัดการปัญหาน้ำที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม และ ที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ เช่นน้ำเสีย เช่น ด้านการให้ความรู้การดูแลรักษาทรัพยากรน้ำและความรู้จัดการน้ำทั้งในส่วน

ครัวเรือนและภาคการเกษตร การดูแลพื้นที่รับน้ำ การกักเก็บน้ำและช่องทางการระบายน้ำ ร่วมมือร่วมมือ ร่วมใจในการรักษาความสะอาด การกำจัดวัชพืช คูคลองไม่ให้มีสิ่งปลูกสร้างขวางทางระบายน้ำ

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีพฤติกรรมด้านความมุ่งหมาย ในเรื่องมุ่งหวังให้ชุมชนมีน้ำที่สะอาดใช้อย่างเพียงพออยู่เสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ น้ำในแม่น้ำแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแห่งหลายพื้นที่กำลังอยู่ในภาวะเน่าเสีย และเสื่อมโทรมลง ประกอบกับแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำเพิ่มมากขึ้น โดยการใช้ประโยชน์นั้นขาดการคำนึงถึงข้อจำกัด และศักยภาพในการรองรับน้ำของแม่น้ำ แหล่งน้ำทำให้แม่น้ำมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการอุปโภคบริโภคต่อไป (พระคำหล้า ชวงค์, 2562) ดังนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจึงมีพฤติกรรมการใช้น้ำที่มุ่งหมายขับเคลื่อนการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน เพื่อให้มีน้ำใช้ที่มีคุณภาพและเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพล บุญตาระวะ, สมาน งามสนิท และสุรินทร์ นิยมางกูร (2565) พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีการประสานงานในการดำเนินการจัดการน้ำในพื้นที่ มีระบบการบริหารที่คล่องตัวพอสมควร รู้จักวิธีการใช้น้ำอย่างถูกต้อง ทุกภาคส่วนของสังคมรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรน้ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ หวานใจ หล้าพรหม, อิศรา ศิริมณีนันท์ และอนงค์ รักษ์วงศ์ (2565) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเหมาะสมในการแสดงพฤติกรรมการใช้น้ำ ด้วยประเด็นที่ว่ามาตรการทางกฎหมายจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระคำหล้า ชวงค์ (2562) ได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดกิจกรรมปลูกฝังสร้างจิตสำนึกแก่เด็กและเยาวชน เช่นการเก็บขยะในแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้สึกรักในการรักษาแม่น้ำลำคลอง ให้มีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และชุมชนควรมีความร่วมมือในการสำรวจและตรวจสอบคุณภาพน้ำ เช่น กลิ่นและสีของน้ำ การตั้งเครื่องดักไขมัน ตั้งเครื่องบั่นน้ำ เป็นต้น เพื่อจะได้มีน้ำสะอาดมาใช้ได้อย่างเพียงพอ

1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าร่วมในการจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการด้านความสำเร็จในชีวิต ในเรื่องการบริหารวิธีการใช้น้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแหล่งน้ำยังมีปัญหาและยังต้องการแก้ไขปรับปรุง ทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถทำสวน ไร่ นา ได้ดังเดิมเกิดภาวะขยะ ล้นแม่น้ำ ก่อให้เกิดเป็นน้ำเสียจากที่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง ขาดการส่งเสริมในการอนุรักษ์คูคลอง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน จึงต้องมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องหลายๆ หน่วยงานร่วมกับชุมชนเพื่อการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา เพียรชนะ, จิรญา แก้วปัสชาภัย และช่อผกา วงษ์สมบัติ (2565) ประชาชนมี

ส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาที่พบ คือ ประชาชนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองต้องเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นจึงจะสำเร็จ อีกทั้งงานวิจัยของ วีระพล บุญตาระวะ, สมาน งามสนิท และ สุรินทร์ นิยมางกูร (2565) พบว่า ได้เสนอว่า ควรกำหนดกลยุทธ์การสร้างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยกระบวนการรวมทั้ง ภาครัฐ ภาคประชาชน/ ชุมชน และภาคเอกชน เข้ามาดำเนินการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน เพื่อการทำงานร่วมกันและตรงกับความต้องการของประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยผ่านกระบวนการของชุมชน คือ ผู้นำชุมชน สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มจิตอาสาของแต่ละชุมชน และงานวิจัยของ รุ่งกานต์ อ่อนน่วม, ทวนทอง เขาวงกตพิงส์ และเรขา อรัญวงศ์ (2562) พบว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการทำงานด้านการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนร่วมกับชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งปัจจุบันมีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้มีโอกาสในการสร้างความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนได้ดีมากยิ่งขึ้น และงานวิจัยของ ชยศักดิ์ บรรเทา และเสนอชัย เถาว์ชาลี (2563) พบว่า แนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเกิดจากการนำศาสตร์ของพระราชดำริการบริหารจัดการน้ำมาแก้ปัญหาน้ำในชีวิตโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความรู้ พฤติกรรม และความต้องการในการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกัน เนื่องจากชุมชนเคยประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในบางช่วงฤดู ก่อให้เกิดปัญหาที่กระทบต่อการประกอบอาชีพ เช่น ปัญหาภัยแล้ง จึงเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนรับรู้และต้องการแนวทางในการปฏิบัติที่มีทิศทางค่อนข้างสอดคล้องกันเพื่อการแก้ไขปัญหาให้คลี่คลาย ประกอบกับอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างทำการเกษตรในที่ดินผู้อื่นและทำการเกษตรในที่ดินตนเอง น้ำจึงเป็นปัจจัยหลักสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกคนจะละเลยมิได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณสิทธิ์ สะและน้อย (2560) และงานวิจัยของ พระคำหล้า ชยวงศ์ (2562) พบว่า เพศ การศึกษา และอายุที่ต่างกันมีผลต่อการบริหารจัดการน้ำที่แตกต่าง

ส่วนผู้ที่มีหนี้สินที่แตกต่างกันต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยผู้ที่มีหนี้สินต้องการเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนสูงกว่าผู้ที่ไม่มียหนี้สิน เป็นเพราะผู้ที่มีหนี้สินย่อมมีความกังวลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรของตนซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างมากต่อปัจจัยเรื่องน้ำ เนื่องจากพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินจากการซื้อเครื่องมือ ปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ระบบเงินผ่อนและการใช้เงินอนาคตจากเครดิตต่าง ๆ เป็นปัจจัยทำให้ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่อาชีพทางการเกษตรแบบดั้งเดิม

ต้องอาศัยปัจจัยด้านดินฟ้าอากาศที่สมดุล แต่ในยุคที่โลกกำลังประสบปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง ย่อมส่งผลกระทบต่อผลผลิตอย่างแน่นอน นอกจากนี้รายได้จากการเกษตรค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับบางอาชีพ โดยเฉพาะผู้ที่ทำเกษตรแบบรับจ้างหรือเช่าที่ดินทำกิน ยังต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้นหากจากระบบการจัดการทางเศรษฐกิจในครัวเรือนที่ดี ทั้งค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดิน ค่าการลงทุนในการเกษตร หากผลผลิตเสียหายจากสภาพแวดล้อมแปรปรวน ย่อมกระทบอย่างหนัก จึงมีความกังวลมากกว่าผู้ที่ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพอื่นที่มีภาระหนี้สินด้วย เพราะย่อมมีการขาดสภาพคล่องทางการเงินไม่ต่างกันนัก ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาการลดหนี้สินได้นั้น จึงจำเป็นต้องเข้าร่วมบริหารจัดการน้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยหลักในการทำการเกษตร เมื่อน้ำจึงจะสามารถปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ได้ ดังที่ พิสิทธิ์ ไบว์สุวรรณ, ภกมน โภกะธีรกุล, วรสิทธิ์ เจริญพุด และเชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์ (2565) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ปัญหาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรรอาสา คือ การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ วิถีพอเพียง การวางแผนและตัดสินใจในการแก้ปัญหาภายในกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมเพื่อลดค่าใช้จ่าย เป็นต้น

สำหรับผู้ที่มีการมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือน แตกต่างกัน มีความรู้ในการบริหารจัดการน้ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือนมีระดับความรู้สูงกว่าผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินที่ตั้งบ้านเรือนเพราะคนในชุมชนที่อยู่อาศัยมานานตั้งแต่แรกนั้นมักจะมีอายุมากและเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ส่วนคนที่ย้ายเข้ามาอยู่เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่แต่ก่อนมีความอุดมสมบูรณ์เพาะปลูกดีก็มีอยู่มากที่ ไม่ได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ตั้งบ้านเรือน รวมถึงรุ่นลูกหลานที่มีโอกาสเรียนสูงขึ้นและหันไปประกอบอาชีพอื่น แต่เป็นตัวแทนครัวเรือนในการให้ข้อมูล เพราะบางบ้านเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ไม่สะดวกในการให้ข้อมูลเอง ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชนนั้น อาจเริ่มด้วยเงื่อนไขและกิจกรรม มีการสร้างกลุ่มการใช้ความร่วมมือจากภายในและภายนอกชุมชน มีการนำความรู้ไปสู่คนรุ่นใหม่ และเยาวชน และการประยุกต์ความรู้และเทคโนโลยีทันสมัย พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ความร่วมมือ ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรน้ำ ผ่านกระบวนการเรียนรู้หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (พันธุ์ทิพย์ นวานุช, บุศรินทร์ ไหมรุ่งโรจน์, พัทธนันท์ สิริโชคตามณี และพงศพล มหาวัจน์, 2565)

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเชิงจิตด้านพฤติกรรมและความต้องการ เข้าร่วมบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนนั้นไม่แตกต่างกัน เหตุผลเพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่เข้าใจและทราบถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมรวมถึงปัญหาการจัดการน้ำในชุมชนของตน จึงต้องการร่วมแก้ไขให้ผ่านพ้นสภาพปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้เป็นไปตามความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วมตามเหตุตามปัจจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำให้กับประชาชน
2. การสร้างกลุ่มอาสาสมัครจิตอาสาและเครือข่ายในทุกชุมชน ทุกตำบลของอำเภอหนองเสือ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม โดยควรจะมีการบริหารจัดการอาสาสมัครอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับการทำงานของหน่วยงานหลัก แต่เป็นลักษณะมาเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดในเชิงลึก ของพื้นที่การบริหารจัดการน้ำ
2. ศึกษาตัวแปรอื่น ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจชุมชนเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
3. ศึกษาปัจจัยส่งเสริมและกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่สนับสนุนการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนตลอดจนการสร้างฐานความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อช่วยสนับสนุนงานด้านการวิจัยและสร้างรูปแบบให้ประชาชนเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นกระบวนการที่ชัดเจน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลภรณ์ แจ่มกระจ่าง. (2557). กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ กรณีศึกษา ชุมชนคลองรังสิต ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรรณสิทธิ์ สะและน้อย. (2560). การบริหารจัดการน้ำเพื่อความยั่งยืนในการทำเกษตรกรรมบริเวณเขื่อนลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4, หน้า 746-754. กำแพงเพชร: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ณัฐกิตติ์ เอี่ยมสมบูรณ์, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร และปิยะ ดวงพัตรา. (2563). แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดการทรัพยากรน้ำในจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารศิลปศาสตร์ มทร. รัษฎบุรี, 1(2), 82-89.
- ธีระพล บุญตาระวะ. (2564). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีระพล บุญตาระวะ, สมาน งามสนิท และสุรินทร์ นิยมางกูร. (2565). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในจังหวัดปทุมธานี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(4), 69-80.

- บุษชาติ จันทร์หอม. (2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำสู่ความยั่งยืน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(6), 340-356.
- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เกณาภูมิ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4), 235-244.
- ปราโมทย์ ไม้กลัด. (2550). *การบริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาริศ เมตตา. (2560). ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์. *สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสยาม*.
- พระคำหล้า ชยวงศ์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์*, 7(2), 119-136.
- พันธุ์ทิพย์ นवानุช, นุสรินทร์ ไหมรุ่งโรจน์, พัทธนันท์ สิริโชคตามณี และพงศพล มหาวัจน์. (2565). การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยชุมชน. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 8(2), 182-190.
- พิสณฑ์ ไบ่วรรณ, ภกมน โกคะชिरกุล, วรสิทธิ์ เจริญพุด และเชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์. (2565). ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 265-277.
- มินเซนแมจินเนอรี. (2563). *การจัดการน้ำในประเทศไทย: แนวทางสู่ความยั่งยืน*. วันที่ค้นข้อมูล 27 มิถุนายน 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.minsen.co.th/post/management-of-water-in-thailand>
- ยศศักดิ์ บรรเทา และเสนอชัย เถาว์ชาติ. (2563). การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านทางดง หมู่ที่ 13 ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 5(3), 145-156.
- รุ่งกานต์ อ่อนน่วม, ทวนทอง เขาวงกิตพิงส์ และเรขา อธิวงษ์. (2562). กลยุทธ์การบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 13(2), 481-496.
- วิจิตร วิชัยสาร, กริชา ไบแสง, ประภัสสร ทองยินดี, นันทวุฒิ จำปางาม, เกียรติชัย เวชภูพานธุ์ และรัฐพล สันสน. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและอนุรักษ์น้ำของชุมชนคลองส่งน้ำดิบในบริเวณพื้นที่เขตอนุรักษ์และจุดรับน้ำดิบลำแล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(3), 42-55.
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน). (2560). *คู่มือการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

- สมชญา ศรีธรรม และรวี หาญเผชิญ. (2563). ความสัมพันธ์ของปัจจัยการนำองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการน้ำท่วมของชุมชนลุ่มน้ำชี-น้ำพอง ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารปกครอง*, 9(2), 100-137.
- สุพัต เหมทนันทน์, ปิยวรรณ เนืองมัจฉา และโสภนา วงศ์ทอง. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำประปาตำบลกรุงชิง อำเภอหนองปีทา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 11(1), 109-123.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถิติประชากร รายจังหวัด*. วันที่ค้นข้อมูล 2 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/2>
- หวานใจ หล้าพรหม, อิศรา ศิริมณีรัตน์ และอนงค์ รักษ์วงศ์. (2565). ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำทิ้งของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(2), 198-209.
- อนุชา เพียรชนะ, จิรญา แก้วปัทมาย์ และช่อผกา วงษ์สมบัติ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาลุ่มน้ำลำโดมใหญ่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(2), 198-209.
- อัจฉราพร ปะทิ. (2559). *ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน*. สารนิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ahmed, F. M., Mokhtar, M. B., & Alam, L. (2020). Factors influencing people's willingness to participate in sustainable water resources management in Malaysia. *Journal of Hydrology: Regional Studies*, 31.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc.
- Davenport, T. H., & Prusak, L. (1998). *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1970). *Statistic: an Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Griffin, M. (2010). *Business Research Methods* (8th ed.). Canada: South Western Cengage Learning.